

Област Русе

- ▶ Население (2023)
- ▶ Територия (кв.км)
- ▶ Брой на населените места
- ▶ Дял на населението в градовете (%)

187 830

2803

83

77,9

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта нараства и е деветият най-висок в страната. И заетостта, и безработицата остават сравнително благоприятни. Значително увеличение, което поставя Русе на първото място, се наблюдава при дела на приходите от износ в нетните приходи от продажби. Русе е сред областите с най-висока гъстота на железопътната мрежа в страната. Усредненият размер на местните данъци е над средните нива в страната. Рейтингът за прозрачност на органите на местното самоуправление намалява леко, но остава над средния.

Естественият прираст на населението е силно влошен. Представянето на учениците се доближава до средното. Броят на студентите спрямо населението нарежда областта сред първенците по този показател. Здравеопазването продължава да страда от липса на общопрактикуващи лекари. Броят на престъпленията нараства, но се запазва сравнително нисък, а разкриваемостта им е над средната за страната. Инсталираните ВЕИ мощности са изключително малко. Русе е сред областите с интензивен културен живот, но туристическият сектор не е силно застъпен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■■■

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Русе нараства до 18,7 хил. лв. на човек и остава деветият най-висок в страната през 2022 година. Заплатите и пенсиите също се увеличават, въпреки че темпът им на нарастване е по-нисък от средния за страната. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 17,2 хил. лв., а средната месечна пенсия е 736 лв. през 2023 година.

Коефициентът на Джини, измерващ подоходното неравенство, е под средния за страната и през 2023 година. Бедността леко се повишава, но делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, остава сравнително нисък със стойност от 20,0% (при 20,6% в страната).

Пазар на труда ■■■■■■

Показателите за област Русе подреждат областта в челната петица в тази категория.

Делът на трудоспособното население в областта леко намалява и достига 57,0% (при 58,5% в страната). През 2023 г. заетостта нараства, а безработицата намалява. Коефициентът на заетост е 78,6% (при 76,2% в страната), а този на безработицата – 5,5% (при 5,3% в страната).

Русе е и сред областите с високообразована работна сила. Делът на хората с основно и по-ниско образование сред населението на 25–64 години е 11% (при 15% в страната), а на висшестите – 29% (при 31% в страната). Хората със средно образование пък представляват 60% от 25–64-годишните (при 55% в страната).

Инвестиции и бизнес ■■■■■■

Инвестиционната и бизнес активност в областта нарастват и са сравнително добри. Броят на предприятията е 65 на хиляда души от населението (при 70 на хиляда души в страната) през 2022 година. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи продължават да се увеличават и достигат 3,7 хил. лв. на човек. Преките чуждестранни инвестиции се увеличават до 2,8 хил. евро на човек. Стойността на произведената продукция на нает също бележи ръст и остава сравнително висока – 135,0 хил. лева.

Значително увеличение, което поставя Русе на първото място по този показател, се наблюдава при дела на приходите от износ в нетните приходи от продажби – 58% (при 29% в страната).

Разходите за научноизследователска и развойна дейност нарастват до 99 лв. на човек от населението и са по-високи от тези в повечето области.

Усвоените европейски средства в областта също се повишават с бърз темп и са над средните за страната на човек от населението. Към 30 юни 2024 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е

3275 лв. на човек (при 3175 лв. на човек в страната). В рамките на областта най-много европейски средства усвоява община Бяла.

Инфраструктура ■■■■■■

Русе е сред областите с най-висока гъстота на железопътната мрежа в страната. Гъстотата на пътната мрежа е малко по-ниска, но делът на автомагистралите и първокласните пътища е над средния – 22% в областта при 19% в страната. Качеството на пътищата леко намалява, но остава над средното с 43% на настилната в добро състояние (при 40% в страната) през 2023 година.

Достъпът на домакинствата до интернет намалява и се задържа под средния за страната.

Делът на населението с достъп до обществена канализация продължава да е сравнително ограничен – 68% (при 75% в страната), но цялата мрежа е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (при 67% в страната) през 2022 година.

Местни данъци ■■■■■■

Усредненият размер на местните данъци в общините от област Русе е над средните нива в страната през 2024 година. От разглежданите данъци единствено при ставката върху прехвърлянето на собственост разликата е значителна, като в общините в област Русе тя е по-ниска. Данъкът върху търговията на дребно пък е по-висок, но разликата със средните нива е малка. При данъка върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица общините в Русе имат едни от най-високите ставки – средната за областта е 2,75‰ (при 2,15‰ в страната).

В рамките на областта най-високи са средните нива на ставките в община Русе, а най-ниски – в общините Сливо поле и Ветово.

Администрация ■■■■■■

Самооценките на общините от областта за развитието на електронното правителство се запазват и през 2024 г. и са малко под средните за страната. Самооценките за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ пък остават сравнително високи.

Рейтингът за прозрачност на органите на местното самоуправление намалява леко, но се задържа над средния – 71,5% за областта при 69,3% в страната.

Делът на собствените от общите приходи в общините от областта намалява и е малко под средния (26% в областта при 27% в страната), но покритието на общинските разходи с местни приходи е високо (80% в областта при 74% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■

Естественят прираст на населението в област Русе е силно влошен и през 2023 г. коефициентът му е $-10,7\%$ (при $-6,8\%$ в страната). Същевременно Русе привлича население, въпреки че коефициентът на механичен прираст е нисък ($1,2\%$).

Застаряването на населението в областта се вижда и през възрастовата структура на жителите. Делът на децата до 4-годишна възраст е $3,8\%$ (при $4,5\%$ в страната), а на хората над 65 години – $26,9\%$ (при $23,8\%$ в страната).

Гъстотата на населението в областта е близка, но под средната за страната.

Образование ■■■■

Делът на децата в детските градини в областта се задържа над средния за страната. Сравнително висок е и коефициентът на записване на населението в V–VII клас, въпреки че има лек спад през 2023 година. Делът на второгодниците е третият най-нисък в страната (след тези в област Смолян и столицата) и над двойно по-малък от средния. Съответствието между професионалното образование и профила на икономиката е сравнително високо най-вече заради големия брой учащи и заети в секторите на преработващата промишленост и на транспорта.

Представянето на учениците от областта се приближава до средното за страната и през 2024 година. Резултатът от националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е 42,3 т. (при 42,9 т. в страната). Средният успех на матурата по български език и литература е „Добър“ 4,28 (при „Добър“ 4,30 в страната), а делът на слабите оценки – $8,1\%$ (при $8,7\%$ в страната).

Броят на студентите спрямо населението нарежда областта сред първенците по този показател.

Здравеопазване ■■■■

Здравеопазването в област Русе продължава да страда от липса на общопрактикуващи лекари и през 2023 година. Един местен общопрактикуващ лекар се грижи средно за 2220 души от населението (при 1701 души на лекар в страната). Броят на лекарите специалисти обаче е близък до средния в страната.

През последните години се наблюдава увеличаване на относителния брой на леглата в многопрофилните болници на територията на областта, които достигат 6,3 на хиляда души (при 6,1 на хиляда души в страната) през 2023 година. Използваемостта на болничните легла също е сравнително висока. Аптечната мрежа в областта е относително гъста.

Средната продължителност на живота в областта е близка, но под средната, а коефициентът на детска смъртност намалява и се задържа нисък.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на съдиите в област Русе остава сравнително ниска и през 2023 г., което се отразява и на бързината на правораздаването. Средната натовареност на съдиите в Окръжния съд е 11,1 дела месечно (при 14,4 в страната), а в Административния съд – 13,8 дела (при 14,8 в страната). В 3-месечен срок приключват 95% от наказателните дела (при 91% в страната). При делата в Административния съд този дял е 84% (при 72% в страната), а при гражданските дела в Окръжния – 83% (при 65% в страната).

Броят на престъпленията нараства, но остава под средния, а разкриваемостта им е над средната за страната. През 2023 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са 11,1 на хиляда души от населението при 11,3 на хиляда души в страната. Разкриваемостта им пък нараства до 59% (при 53% в страната). Броят на полицаите спрямо населението е под средния за страната.

Околна среда ■■

Обемът на образуваните битови отпадъци в областта нараства значително и е над средния (574 кг на човек годишно при 488 кг на човек в страната), а делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци остава по-нисък – 69% при 76% в страната през 2022 година.

Делът на горската територия през 2023 г. е сравнително нисък (15% при 33% в страната), а на нарушената – по-висок ($0,5\%$ при $0,4\%$ в страната).

Инсталираните ВЕИ мощности в областта са изключително малко – $0,3$ kW на човек (при $1,0$ kW на човек в страната) през 2024 година. Индексът за нуждата от охлаждане е сравнително висок.

Култура и туризъм ■■■■

Русе е сред областите със сравнително интензивен културен живот и през 2023 година. Посещенията в кината достигат 817 на хиляда души (при 684 на хиляда души в страната). Посещенията в местните театри и музеи също нарастват значително. Посещенията в библиотеките са 734 на хиляда души (при 679 на хиляда души в страната).

Туристическият сектор не е силно застъпен в областта. Броят на леглата в местата за настаняване е 13 на хиляда души (при 56 на хиляда души в страната). Реализираните нощувки също са сравнително малко – 1063 на хиляда души в областта (при 4167 на хиляда души в страната), като броят на тези през онлайн платформи на споделената икономика нараства двойно, но все още е ограничен.

Ключови показатели за област Русе

Индикатори на икономическото развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	15 075	18 658	n.a.	25 956
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	15 443	17 154	n.a.	21 242
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	24,0	18,5	20,0	20,6
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,6	57,2	57,0	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	76,5	77,2	78,6	76,2
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	5,4	5,6	5,5	5,3
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	11,6	11,1	11,0	14,8
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	30,9	29,0	28,9	30,5
Произведена продукция (лв./нает)	106 790	134 960	n.a.	122 377
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2723	3669	n.a.	4257
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2243	2784	n.a.	4544
Дял на населението в селища с обществена канализация (%)	67,3	67,8	n.a.	75,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	40,5	47,2	42,5	40,4
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	98,4	101,7	79,7	74,1
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	72,2	72,4	71,5	69,3

Индикатори на социалното развитие	2021	2022	2023	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	–15,1	–10,7	–6,8
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	0,9	1,2	6,4
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,88	3,82	4,28	4,30
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	35,9	35,6	42,3	42,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	83,8	92,4	90,8	89,9
Средна продължителност на живота (години)***	72,9	72,0	72,8	73,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	88,2	95,5	96,4	95,0
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	2248	2170	2220	1701
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	8,5	9,3	11,1	11,3
Дял на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок (%)	92	90	95	91
Използвана питейна вода от домакинствата от Вик (литър/човек/ден)	102	104	n.a.	103
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	442	574	n.a.	488
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	68	69	n.a.	76
Посещения в кината на хиляда души от населението	395	688	817	684
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	622	909	1063	4167

* Данните за 2023 г. са включени в изследването от 2024 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2023/2024 година, а матурите са проведени през 2024 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.